

Konsekvensutredning avseende förslag till föreskrifter om

ändring av Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne

ändring av Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:159) om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för vissa ämnen i gymnasieskolan

Innehållet i konsekvensutredningen utgår från 6-8 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Samtidigt med detta förslag remitteras i ett annat ärende (dnr ...) ytterligare förslag till ändringar av Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:159) om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för vissa ämnen i gymnasieskolan.

Innehållet i denna remiss med tillhörande konsekvensutredning handlar om omklassificering av ämnet design. Remissinstanserna ombeds därför enbart lämna synpunkter på förslag till omklassificering av ämnet design.

Bakgrund

Ämnet design¹ har av Skolverket klassificerats som ett yrkesämne.²

Skolverket föreslår att ämnet design omklassificeras från ett yrkesämne till ett så kallat visst ämne. För att genomföra detta behöver ändringar göras av Skolverkets föreskrifter som reglerar ämnesindelningen, d.v.s. vad som är vissa ämnen alternativt yrkesämnen.

Skolverket föreslår av denna anledning att kunskapskriterier för ämnet design anges i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:159) om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för vissa ämnen i gymnasieskolan. Av samma anledning föreslår Skolverket att kunskapskriterier för ämnet design tas bort från Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne.

Gymnasieämnet design klassificeras idag som ett yrkesämne och erbjuds framförallt på teknikprogrammet och estetiska programmet. Ämnesklassificeringen innebär att den

¹ Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2010:131) om ämnesplan för ämnet design i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

² Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne. Dessa ämnen är undantagna från krav på legitimation i enlighet med 2 kap. 20 § andra stycket skollagen (2010:800).

sökandes yrkeserfarenhet ligger till grund för bedömning av lärares behörighet, men däremot inte högskoleutbildning. Konsekvensen blir att de studenter som erhållit en designutbildning på högskola inte får lärarbehörighet baserat på utbildningen utan enbart på yrkeserfarenhet. De designutbildade personer som ännu inte har någon yrkeserfarenhet erhåller därför ingen lärarbehörighet i ämnet.

Skolverket har fått in synpunkter från ett lärosäte som erhållit examensrätt för ämnet design, men som inte kan använda den då ämnet är klassificerat som ett yrkesämne. Examensrätten har beslutats av Universitetskanslersämbetet (UKÄ). Studenter på det berörda lärosätet har utlovats behörighet i ämnena bild och design. Då studenterna ansökt om lärarlegitimation har den avslagits när det gäller ämnet design med motiveringen att lärosätet inte ger en yrkesutbildning.

I samband med att Skolverket förslår ytterligare ett designämne, industriell design, som föreslås klassificeras som ett visst ämne, görs därför en översyn av det befintliga designämnets klassificering. Förslaget till nya ämnen för vidareutbildningen, där industriell design ingår, och ytterligare ändringar av Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:159) om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för vissa ämnen i gymnasieskolan, remitteras samtidigt som denna remiss om omklassificering av ämnet design. Samtliga handlingar finns på Skolverkets webb.

A Allmänt

Det som framgår av punkterna nedan utgår från 6 § förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning.

1. Beskrivning av problemet och vad Skolverket vill uppnå

Skolverket har arbetat fram ett förslag till nya ämnen och kurser för vidareutbildningen med ett fjärde tekniskt år. (se Skolverkets remiss med tillhörande konsekvensutredning med dnr 2017:1379) Ett av de föreslagna ämnena är industriell design. I samband med detta arbete tas även behörighetsföreskrifter fram, vilken aktualiserat en eventuell omklassificering av det befintliga designämnet. För att undervisa i ämnet industriell design bör det vara rimligt att läraren skaffat sig kunskaper och erfarenheter genom högskolestudier eller yrkeserfarenhet. Skolverket menar att både ämnet design och det nya ämnet industriell design bör ha samma klassificering. Därför bör båda ämnena klassificeras som ett så kallat visst ämne.

Skolverket har samrått med professionen och Universitets- och högskolerådet (UHR).

2. Beskrivning av alternativa lösningar för det Skolverket vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Skolverket kan avstå från att ändra klassificeringen av ämnet design. Klassificeringarna för de båda designämnena kommer i så fall att bli olika och så också kraven för lärarbehörighet. I de behörighetsföreskrifter som Skolverket nu tar fram avseende industriell design föreskrivs att dessa lärare får en så kallad kedjebehörighet i ämnet design.

3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

De huvudmän som bedriver gymnasial utbildning och erbjuder ämnet design, framförallt det estetiska programmet och teknikprogrammet berörs av omklassificeringen. De elever som läser ämnet design i sitt program eller valt det som individuellt val kan beröras av att huvudmannen under en övergångsperiod inte kan rekrytera behörig lärare.

Likaså berörs de lärare som idag undervisar i designämnet men inte erhållit behörighet på grund av avsaknad av yrkeserfarenhet av de nya behörighetsreglerna. De lärare som i framtiden ansöker om lärarlegitimation i de nya ämnena berörs också. Lärare som idag är behöriga i ämnet design berörs inte av omklassificeringen. I dagsläget har 129 lärare behörighet i ämnet design. Flertalet av dem som får avslag har en utbildning från Konstfack med inriktning bildlärare/grafisk design/kläddesign.

Av 2 kap. 13 § skollagen framgår det att det endast är den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning som får undervisa inom skolväsendet. Lärare som idag undervisar i yrkesämnet design ska även de vara legitimerade, men är i nuläget undantagna krav på legitimation enligt skollagen.³ Om ämnet design i stället klassificeras som ett visst ämne innebär det att en person som undervisar i ämnet ska vara legitimerad i ämnet. Det finns dock ett undantag från legitimationskravet, vilket är om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kravet på legitimation i ämnet eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna.⁴ Den som inte har legitimation för att bedriva undervisning i ett visst ämne får bedriva undervisning under högst ett år i sänder.⁵

Lärare som redan har erhållit en lärarlegitimation i yrkesämnet design kommer, om ändringarna i föreskrifterna träder i kraft, inte att behöva genomgå någon kompletterande utbildning. Lärarlegitimationen som Skolverket således tidigare har meddelat gäller (positivt förvaltningsbeslut). De lärare som saknar behörighetsgivande lärarexamen i ämnet design kommer att behöva genomgå kompletterande utbildning.

4. Uppgifter om de bemyndiganden som Skolverkets beslutanderätt grundar sig på

2 kap. 23 och 26 §§ förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare

5. Uppgifter om vilka kostnadsrämsiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

För de lärare som i framtiden söker lärarlegitimation i det omklassificerade ämnet design förändras behörighetskraven, vilket kan innebära en kostnad för den individuella läraren eller huvudmannen där läraren är anställd.

Barns bästa m.m.

Skolverket bedömer att förslagen är förenliga med barnkonventionens artiklar och bestämmelsen i 1 kap. 10 § skollagen (2010:800) om att barnets bästa ska vara utgångspunkten i all utbildning. Detta då förslagen i huvudsak syftar till att skapa rättssäkerhet så att aktuella elever i gymnasieskolan kan få undervisning av behöriga lärare. Skolverket bedömer härvid att myndigheten har ett tillräckligt underlag för att kunna bedöma att förslaget är förenligt med barnets bästa. Skolverket har därför inte inhämtat barnens egna åsikter vid framtagandet av föreskrifterna.

---

³ Se 2 kap. 20 § andra stycket 2 skollagen.

⁴ 2 kap. 18 § första stycket skollagen.

⁵ 2 kap. 18 § andra stycket första meningen skollagen.

När det gäller funktionshindersfrågor har Skolverket särskilt tagit hänsyn till funktionshindersperspektivet. Förslagen syftar till att elever som genomgår undervisning i gymnasieskolan ska kunna få undervisning av behöriga lärare.

Skolverket bedömer vidare att förslagen inte medför några särskilda konsekvenser vad gäller nationella minoriteter eller jämställdhet.

6. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Regleringen bedöms inte ha någon anknytning till de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

7. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Föreskrifterna om ändring av Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne föreslås träda ikraft den 1 augusti 2018.

- För att ge de lärare som idag undervisar i design, men ännu inte ansökt om lärarlegitimation, en rimlig chans att hinna göra det föreslår Skolverket att det anges övergångsbestämmelser. Övergångsbestämmelser föreslås också gälla för de studenter som påbörjat sin yrkeslärarutbildning senast höstterminen 2019.
- Övergångsbestämmelserna som Skolverket föreslår är att de studenter som avser att erhålla en yrkeslärarexamen i ämnet design och som påbörjar en yrkeslärarutbildning senast under höstterminen 2019, ska kunna erhålla en lärarlegitimation i ämnet design även efter det att ämnet blivit klassificerat som ett visst ämne. Skolverket föreslår vidare övergångsbestämmelser som innebär att också personer som söker behörighet i yrkesämnet design innan den 1 januari 2019 ska kunna erhålla en lärarlegitimation i ämnet design även om ämnet blivit klassificerat som ett visst ämne.

Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:159) om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för vissa ämnen i gymnasieskolan föreslås träda i kraft den 1 augusti 2018. Enligt Skolverkets bedömning behövs det i detta fall inga övergångsbestämmelser.

B Kommuner och landsting

Regleringen bedöms inte få effekter för kommuner eller landsting.

C Företag

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkterna i avsnitt C.

D Samråd

Skolverket har under arbetet samrått med Universitets- och högskolerådet (UHR) som inte haft några synpunkter på förslaget.

Med anledning av Skolverkets förslag kommer UHR att behöva genomföra ändringar av sina föreskrifter som påverkas av Skolverkets förslag. De föreskrifter som påverkas är UHR:s föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen. UHR kommer att informera om ändringarna via deras webb samt för de berörda lärosätena.

Skolverket har inhämtat synpunkter från det Nationella rådet för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år.

E Kontaktperson

Gunilla Rooke, undervisningsråd, enheten för gymnasieskolan, Skolverket., tel 08-527 336 91, e-post gunilla.rooke@skolverket.se